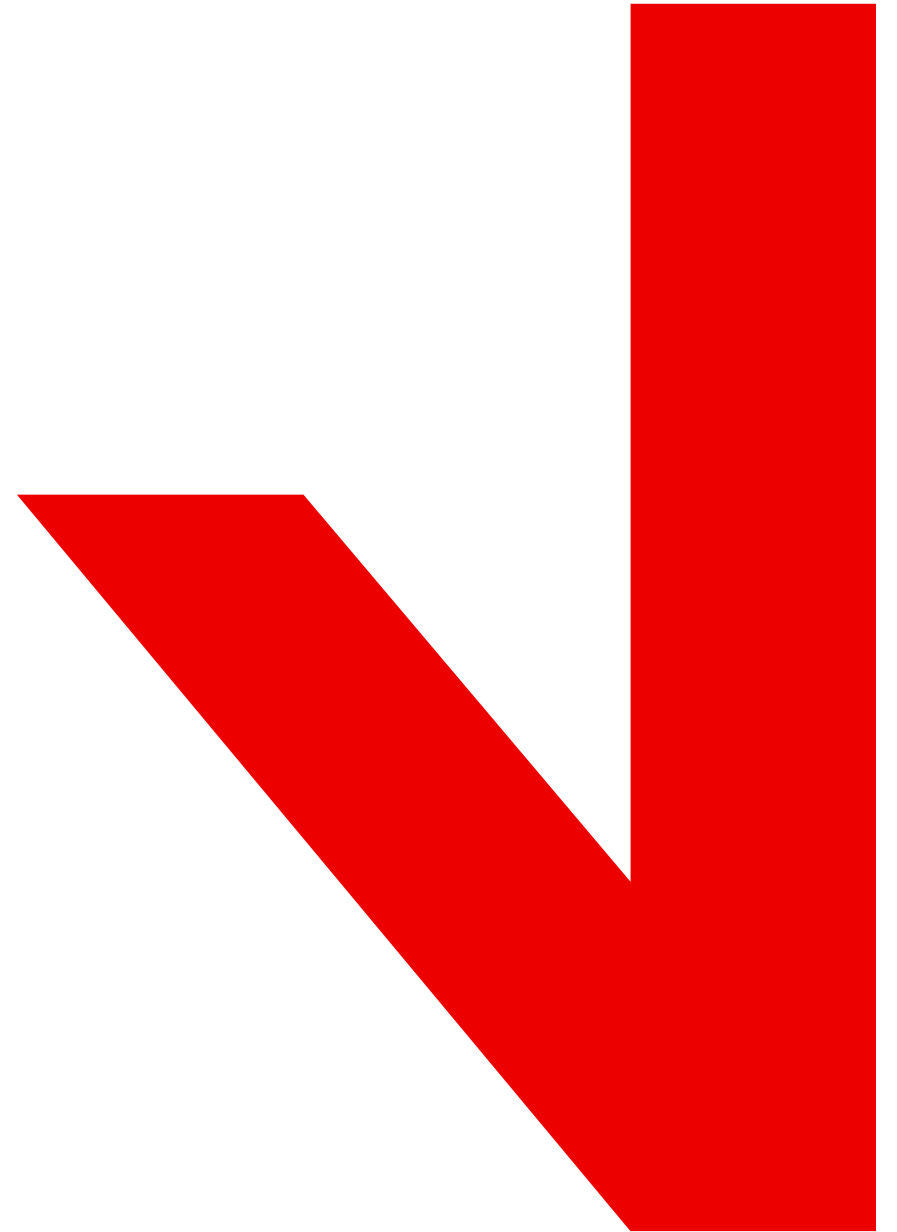

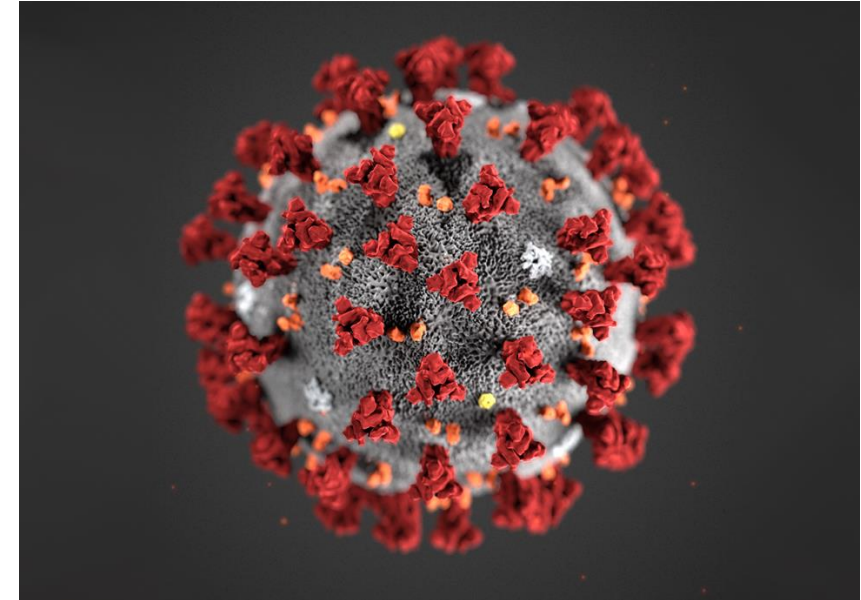
Ny skapning i ein travel kvardag.
Korleis kan vi hjelpe bonden?

Verden rundt oss

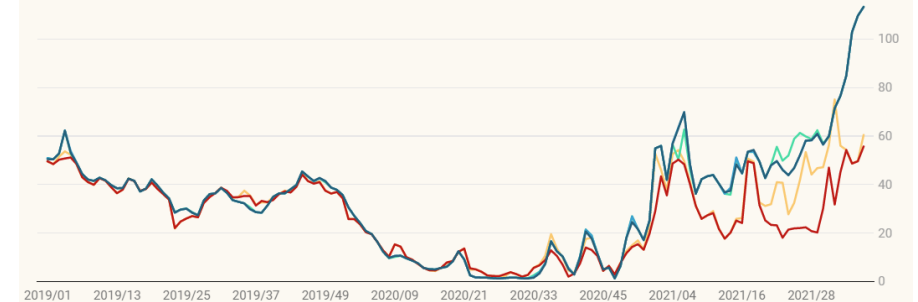
Foto: Norges vel

Strømpriser i ulike områder

Engrospriser på kraft, i løpende kroner

— Sørøst-Norge (N01) — Sørvest-Norge (N02) — Midt-Norge (N03) — Nord-Norge (N04) — Vest-Norge (N05)

Grafikk: Faktisk.no • Kilde: NVE via NordPool for Faktisk.no • Laget med Datawrapper

Sluttbrukerpriser for næringsmarkedet

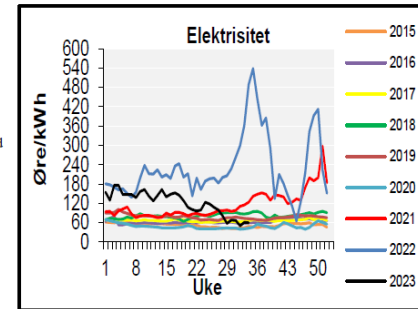
Elektrisitetspris

Uke 34: 60,0 øre/kWh

Prisen er basert på:
 - Siste ukes gjennomsnittspris fra NO1(Øst-Norge)
 - Påslag på 1 øre per kWh
 - Elsertifikatpåslag 0,16 øre/kWh**
 - Nettleie på 22,9 øre per kWh**
 - Forbruksavgift er på 9,16 øre per kWh til og med mars. Deretter økes den til 15,84 øre/kWh.

Merverdiavgift er ikke medregnet.

** 1 Beregnet påslag for 2022. Kilde: NVE
 ** 2 Gjennomsnitt næringsliv 2022, eksklusiv kraftkrevende industri. Kilde: SSB

Verdensmarkedpris på gjødsel (2010=100)

Kilde: Verdensbanken

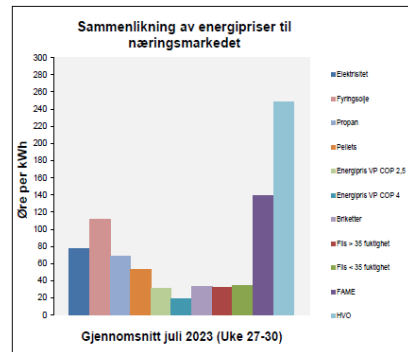
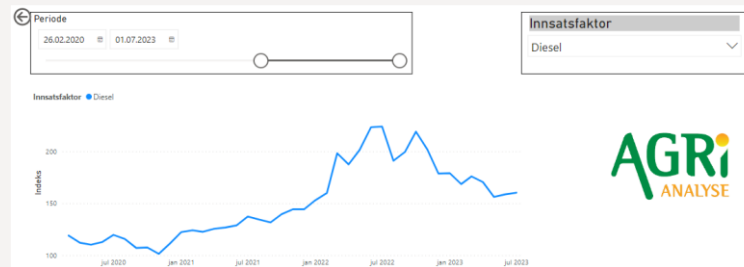

Søk i våre nettsider

ENGLISH | NYHETSARKIV | SEMINARER

Om oss Ansatte Publikasjoner Media Bondens prisindeks Landbruksbarometeret

Forside | Bondens prisindeks

	Øre/kWh
Elektrisitet	76,8
Fyringsolje	111,3
VP COP 2,5	30,7
VP COP 4	19,2
Propan	69,0
Pellets	53,6
Briketter	33,7
F18 > 35 fukt.	32
F18 < 35 fukt.	34
FAME	139,2
HVO	248,0

Diagrammet viser en sammenlikning av gjennomsnittlige energipriser for juli 2023 (uke 27-30). Denne vil bli oppdatert månedlig. Det er ikke gjort korreksjon for virkningsgrad. For mer informasjon om prisene, se side 10 til 13.

Kan «vi» hjelpe?

«Vi måtte tenke nytt rundt energikilder, gjødsel og fôr på gården. Støtten fra Innovasjon Norge har blant annet gått til å bygge nye fjøs og investere i et biogassanlegg. Dette har bidratt til helt nye muligheter for et sirkulært kretsløp på gården i enda større grad enn tidligere»

Inge Hoemsnes, bonde fra Hustadvika i Møre og Romsdal

Bonde Inge Hoemsnes

Utfordring

Ønske om å få positivt regnskap ift både drift og klima. Behov for energi og gjødsel. Har for mye møkk ;-)

Gjennomføring

Bygd nytt moderne løsdriftsfjøs for storfe og anlegg for biogassproduksjon basert på møkk fra egen produksjon av storfe og gris.

Resultat

Produserer fornybar varme og elektrisitet som dekker eget forbruk og noe videresalg av elektiristet. I tillegg blir bioresten god gjødsel til gårdens grovfôr-produksjon.

Bidrag fra Innovasjon Norge

Investerings- og bedriftsutviklingsmidler til støtte for bygging av fjøs. Støtte til bygging av biogass-anlegg gjennom verdiskapings-programmet for fornybar energi og teknologi i landbruket.

Eksempler på INs finansieringsrolle grønne industriprosjekter

Biogassproduksjon – 100 millioner kroner til biogassanlegg

Investering hos Sømna Biogass i Nordland i et anlegg som produserer både biogass og gjødsel. I 2022 innvilget Innovasjon Norge 60 mill. kroner i grønt vekstlån, 15 mill. kroner i regionale midler og 25 mill. kroner i grønt investeringstilskudd. utfordringer knyttet til samfinansiering med Enova.

Sirkulær bruk av trevirke – 80 millioner til produksjonsanlegg

Investering hos Forestia i Innlandet i nytt produksjonsanlegg for å benytte returvirke fra tre inn i ny treplateproduksjon. Innovasjon Norge innvilget i 2022 15 mill. kroner fra miljøteknologiordningen, 30 mill. kroner fra regionalt investeringstilskudd, 35 mill. kroner fra grønt investeringstilskudd.

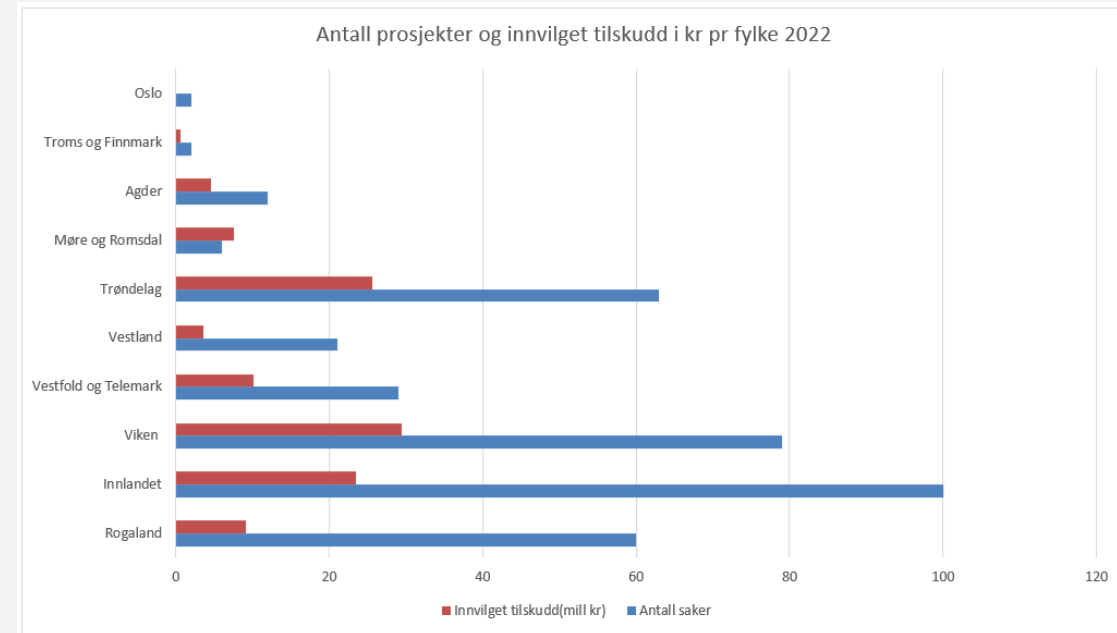
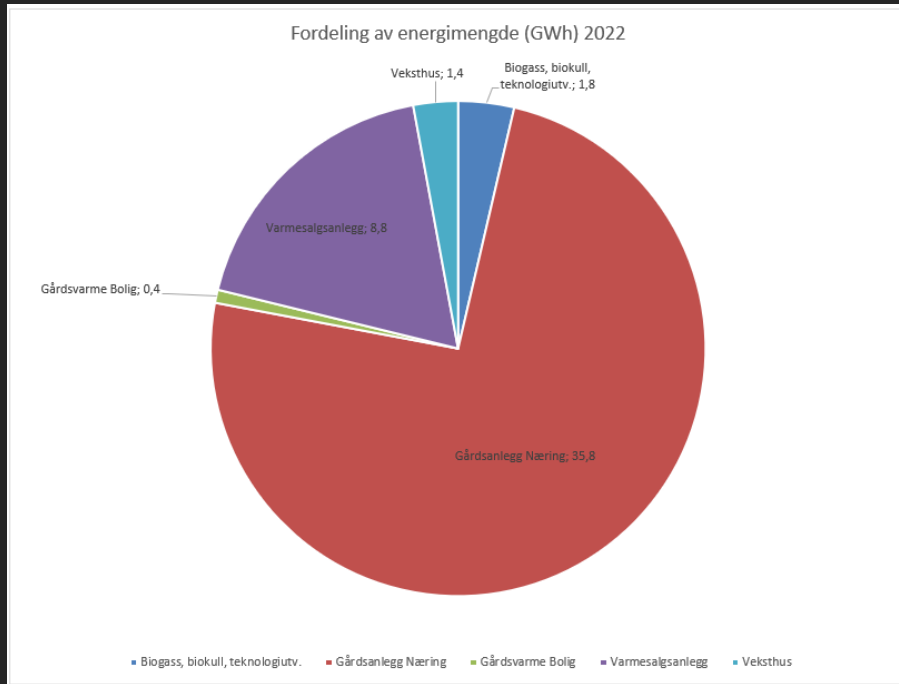
Sirkulær plattform for utnyttelse av restråstoff fra marine næringer

Investering hos Lofoten Biomarine i verdens første produsent av Co2-nøytrale produkter av marine proteiner og oljer til fiskemel og fiskeolje. Innovasjon Norge innvilget i 2022 30 mill i grønt vekstlån, 5 mill i grønt investeringstilskudd og 5 mill i regionalt investeringstilskudd

1 Noen eksempler på hjelp

Bionova - Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologi i landbruket

Juli 2023: 29,3 GWh

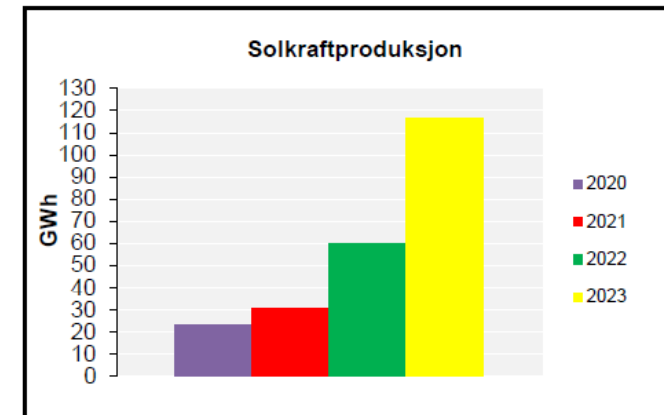
Hittil i år: 116,3 GWh

Diagrammet viser sum netto levert til nettet hver måned.

Kilde: Elhub

Diagrammet oppdateres hver måned.

Solkraftproduksjon

Gjennbruk

- 1 Materialer
- 2 Bygg
- 3 Utstyr

Fornybart på gården — Norges Vel

Solceller og batteri: Ustuvollen seter, Dalsbygda

I Østerdalen har gårdbrukerne Hanne Østgaard Tingstad og Erling Tingstad lagt til rette for at setra deres skal bli selvforsynt med fornybar energi.

26. september 2021

Kraftvarmeverk (CHP): Hoemsnes gård ved Aureosen

Inge Hoemsnes i Møre og Romsdal er en av få gårdbrukere i Norge som har investert i eget anlegg for gårdsbiogass.

26. september 2021

Solceller på Låke gård i Nannestad

Interessen for å produsere egen strøm kom inn med morsmelka, og Karl Henrik Laache var tidlig ute med solcelleanlegg på gården.

26. september 2021

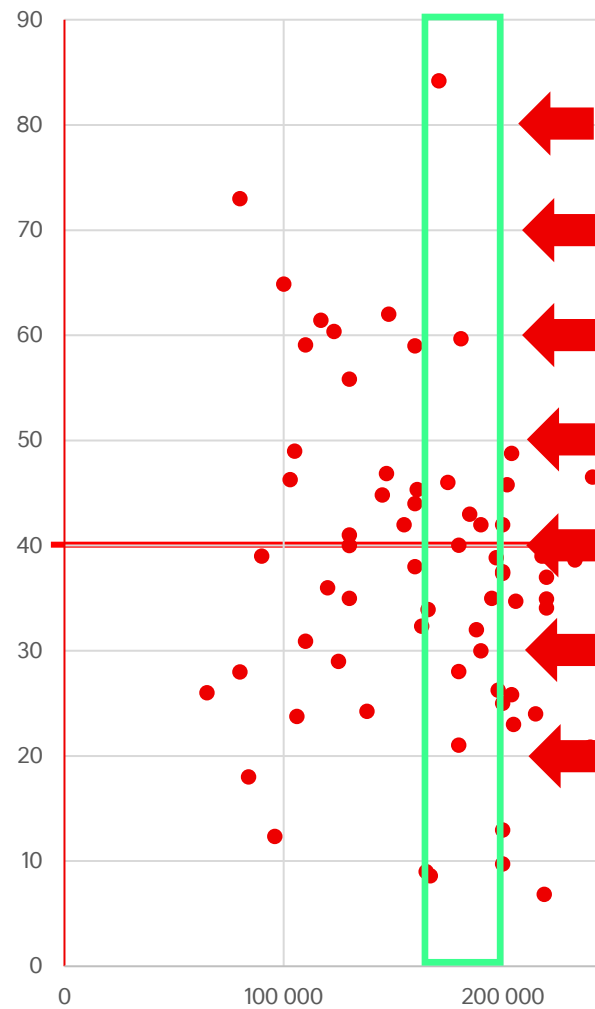
Kunnskap, råd og tilpassing

Blir fjøset
lønnsomt
over tid?

Beregn din
internrente!

Investerte kroner per liter

14,4 millioner: Internrente -0,2% (-3,4%)

12,6 millioner: Internrente 0,9% (-2,9%)

10,8 millioner: Internrente 2,0% (-2,3%)

9 millioner: Internrente 3,1% (-1,4%)

7,2 millioner: Internrente 4,6% (-0,2%)

5,4 millioner: Internrente 7,2% (1,9%)

3,6 millioner: Internrente 17,3% (5,9%)

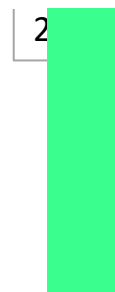
Taper penger

Evig gjeldsslave

Tjener penger

Hva er utgangspunktet ditt?

2900 besetninger

3300 besetninger

Overføring
av tankegods

Små og mellomstore = ressursutnytttere
Viktigere å utnytte egne ressurser enn å øke volumet

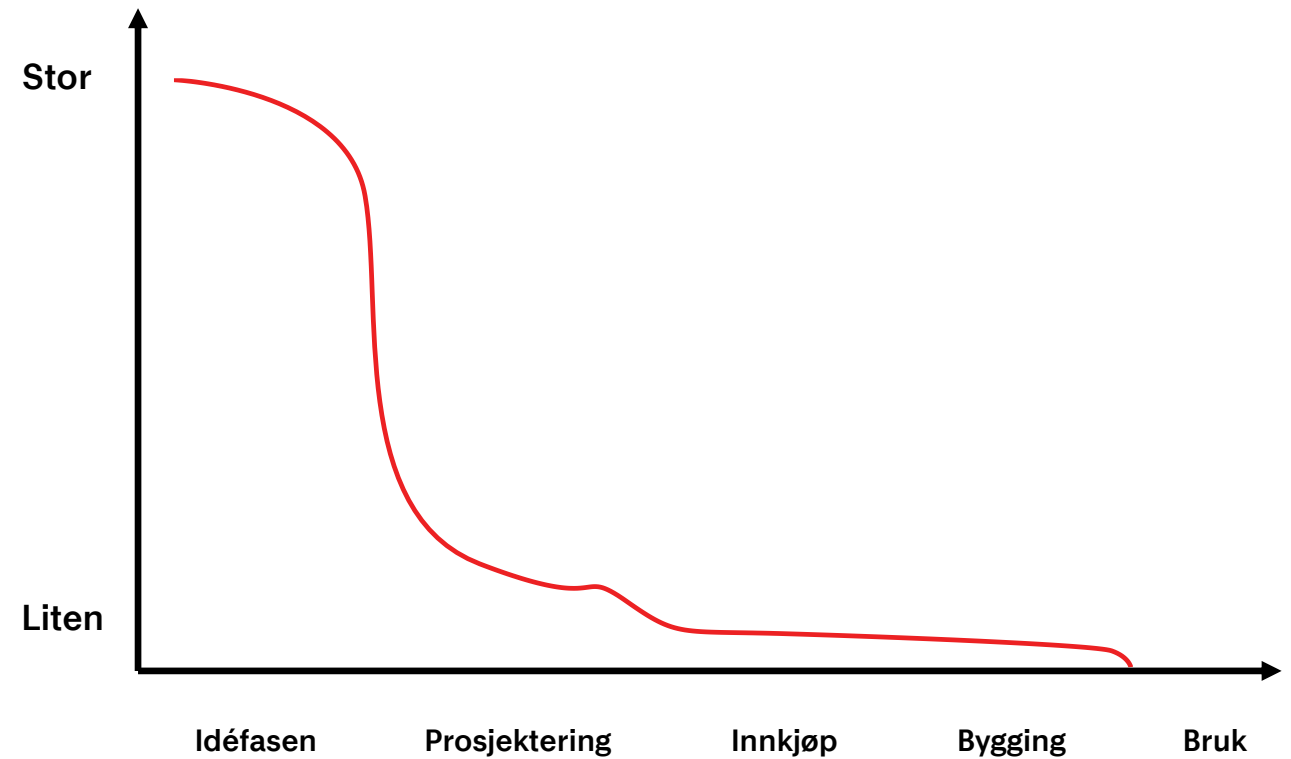
Store = volumprodusenter
Rasjonaliserer og mekaniserer for volum

Det er i idéfasen du sparer millioner

Bortvalg er viktigere enn tilvalg for å skape god lønnsomhet.

Påvirkningsmulighet på totalkostnad

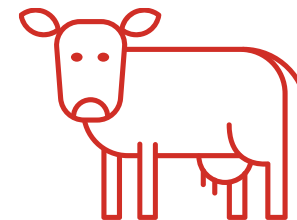
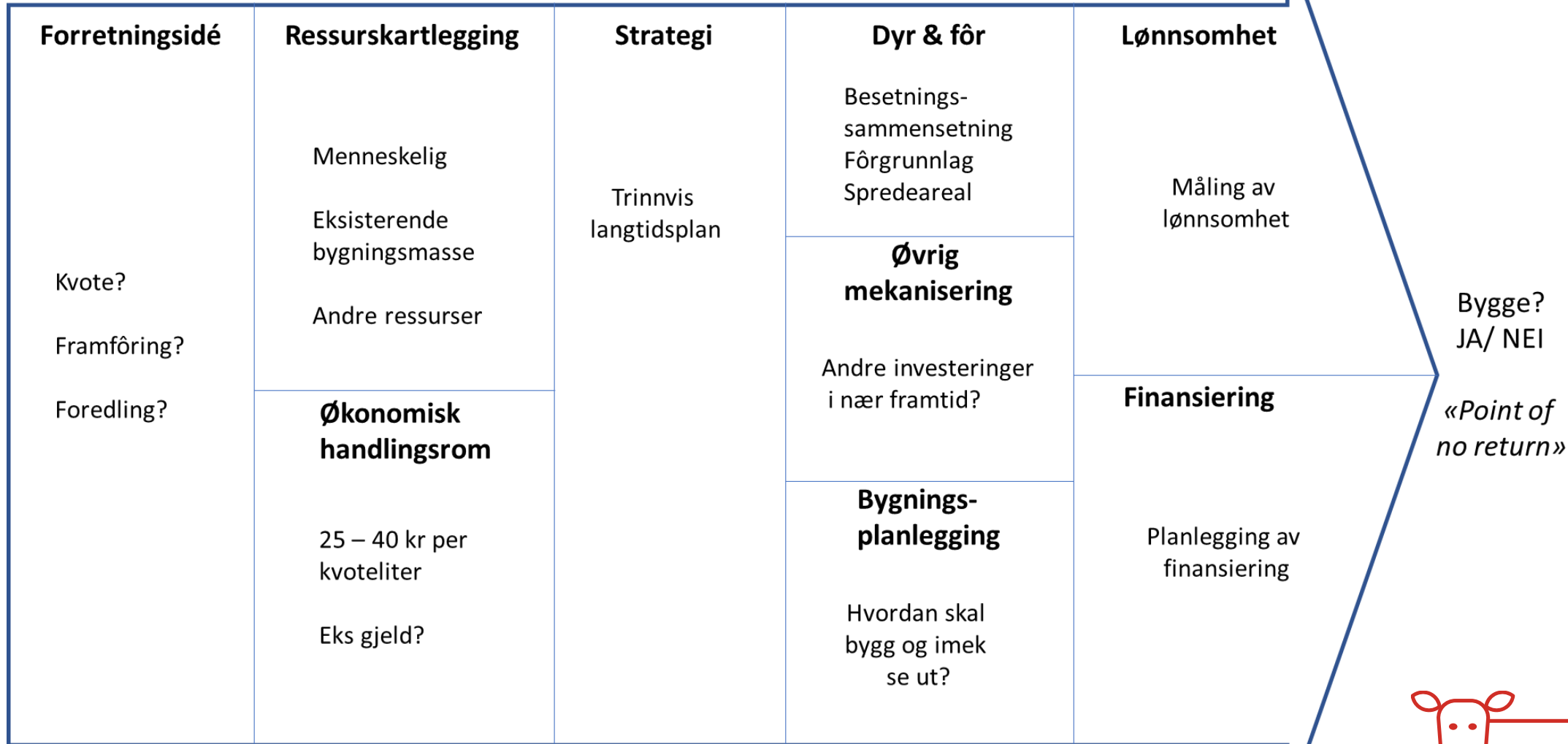
Vi må løse små og store byggeprosjekter ulikt:

- **<100 tonn:** Enklere løsninger. Gjenbruk. Bruk tid.
- **100–200 tonn:** Enkle tilbygg + mjølkestall
- **200–300 tonn:** Nybygg for mjølkekyr + brukt mjølkerobot
- **>300 tonn:** Nybygg for alle + ny mjølkerobot

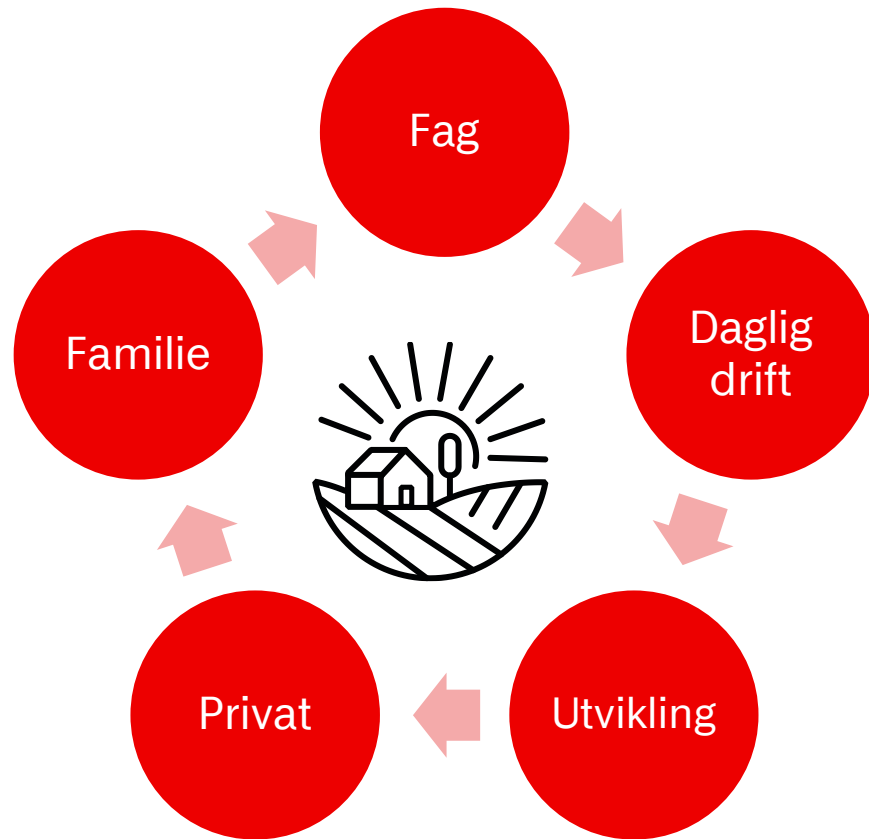
Hva er riktig løsning for bonden?

Forprosjektet = beslutningsgrunnlaget for bygge ja/nei

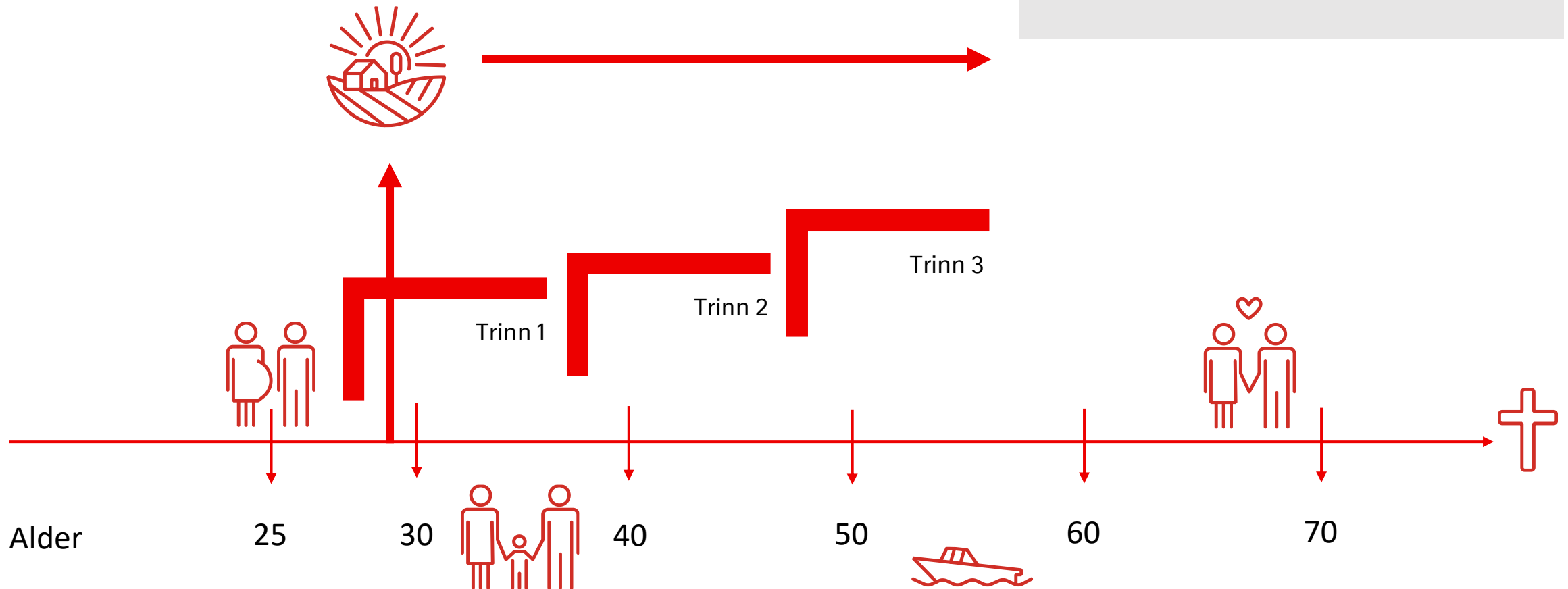

Vurder dine egne svakheter og styrker

Velg strategien din:

- Hva slags fjøs bygger du?
- Når bygger du hva?
- Hva slags økonomi velger du?
- **Hva slags liv bygger du deg?**

3

Nyskapning (bonden)

- Kjenne ressurgrunnlaget og potensialet
- Sett av tid til å optimalisere og analysere drift og kostnader
- Let etter løsninger som svarer til utfordringer og muligheter
- Bruk rådgivere og nettverk – del kunnskap!

Hvordan hjelpe (vi):

- God oversikt på utfordringer, planer og strategier som er relevante
- Fordel innsatsen hensiktsmessig- det kan bli mange hjelpere
- Det blir færre bønder og de som driver har mindre ledig tid – tilrettelegging og deling av kompetanse og erfaring blir derfor viktig- kvalitet og innhold må være god!